

Laidiens: **17.03.2020., Nr. 54**
Oficiālās publikācijas Nr.: **2020/54.5**

Ministru kabineta noteikumi Nr. 77

Rīgā 2020. gada 4. februārī (prot. Nr. 5 27. §)

Rīgas brīvostas noteikumi

*Izdoti saskaņā ar Likuma par ostām
6. panta 1.¹ daļu*

1. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka Rīgas brīvostas (turpmāk – brīvosta) darbību.
2. Šo noteikumu izpratnē:
 - 2.1. ostas akvatorija – Daugava un pārējie ūdens baseini ostas robežās, kā arī ostas ārējais reids, kura akvatoriju norobežo taisna līnija starp koordinātām $\varphi=57^{\circ}07'0''$ N, $\lambda=023^{\circ}53'0''$ E un $\varphi=57^{\circ}07'0''$ N, $\lambda=024^{\circ}05'0''$ E un līnijas uz dienvidiem pa meridiāniem no minētajām koordinātām līdz krasta līnijai, kā arī ostas ārējā reida enkurvieta, kuras robežas noteiktas šo noteikumu 102. punktā;
 - 2.2. galvenie kuģu ceļi:
 - 2.2.1. ieeja upes (Daugava) grīvā no pieņemšanas bojas "B" un kanāls Daugavā līdz Vanšu tiltam (galvenais kuģu ceļš);
 - 2.2.2. Mīlgrāvja kanāls;
 - 2.2.3. Sarkandaugavas kanāls;
 - 2.3. kuģu ceļš – mākslīgi izveidots, ar navigācijas līdzekļiem (bojas, vadlīnijas) aprīkots kanāls ostas akvatorijā un tās pieejā, kas droši izmantojams jūras kuģiem;
 - 2.4. kravas izgarojumu emisijas kontroles sistēma – Starptautiskās Jūrniecības organizācijas Kuģošanas drošības komitejas cirkulāra Nr. 585 "Izgarojumu emisiju kontroles sistēmu standarti" 1.2.13. apakšpunktā minētā sistēma;
 - 2.5. kuģa ārējais borts – kuģa borts, kas pretējs kuģa pietauvotajam bortam;
 - 2.6. kuģu pieeja piestātnei – ūdenstilpes daļa starp galveno kuģu ceļu un piestātni, kas nepieciešama kuģošanai, kuģu manevriem, pietauvošanas un attauvošanas operācijām, izņemot piestātnes akvatoriju;
 - 2.7. piestātnes akvatorija – 35 metrus plata akvatorijas daļa, kas ir paralēla piestātnes kordona līnijai un stiepjas visā tās garumā;

- 2.8. piestātnes lietotājs – piestātnes īpašnieks, nomnieks vai valdītājs, kas veic saimniecisko darbību piestātnē vai ekspluatē piestātņi citā veidā;
- 2.9. kuģu satiksmes vadības centrs – vadības centrs, no kura atbilstoši sertificēts personāls veic kuģu satiksmes organizāciju ostas akvatorijā un tās pieejās. Kuģu satiksmes vadības centrs ir aprīkots ar nepieciešamo aparātūru un sakaru līdzekļiem;
- 2.10. kuģu satiksmes vadības centra operators – attiecīgi kvalificēts un sertificēts Rīgas brīvostas pārvaldes (turpmāk – brīvostas pārvalde) darbinieks, kas kontrolē un pārrauga kuģu satiksmi ostā un dod norādījumus satiksmes dalībniekiem;
- 2.11. locis – atbilstoši normatīvajiem aktiem kvalificēts un sertificēts brīvostas pārvaldes darbinieks, kas sniedz loču pakalpojumus ostā;
- 2.12. mazizmēra kuģis – jebkurš kuģošanas līdzeklis, tajā skaitā tāds, kas paredzēts sportam un atpūtai (piemēram, atpūtas kuģis, kuteris, buru jahta), kura garums ir mazāks par 24 metriem;
- 2.13. ostas flotes kuģis – ledlauzis, velkonis, peldošais celtnis, bunkurētājs, notekūdeņu, sateču ūdeņu un atkritumu savācējs, ūdenslīdzēju kuģis un citi kuģi, kuri uz tiesiska pamata nodrošina noteiktu pakalpojumu sniegšanu ostā;
- 2.14. iekšējo ūdeņu pasažieru kuģis – kuģis, kurš ir paredzēts kuģošanai iekšējos ūdeņos un kurš pārvadā 12 vai vairāk pasažierus, izņemot mazizmēra kuģi;
- 2.15. kuģa aģents – persona, kas nodarbojas ar kuģu aģentēšanu atbilstoši Jūras kodeksa 112. panta ceturtajai daļai un veic normatīvajos aktos par ostu formalitātēm noteiktās funkcijas kā autorizēts Starptautiskās kravu loģistikas un ostu informācijas sistēmas (SKLOIS) lietotājs;
- 2.16. sertifikāts par atbrīvošanu no pienākuma izmantot loča pakalpojumus (turpmāk – PEC sertifikāts) – atbilstoši normatīvajiem aktiem par ločiem ostas kapteiņa izsniegts sertifikāts kuģa kapteinim;
- 2.17. atļauja kuģošanai ostas akvatorijā (AKOA) – atbilstoši šo noteikumu 1. pielikumam ostas kapteiņa izsniegta atļauja kuģu kapteiņiem kuģošanai ostas akvatorijā. Minētā atļauja nepieciešama šāda tipa kuģiem:
- 2.17.1. ostas flotes kuģiem;
- 2.17.2. kuģiem, kas nodarbināti padziļināšanas darbos;
- 2.17.3. iekšējo ūdeņu pasažieru kuģiem;
- 2.17.4. kuģiem, kas uz tiesiska pamata veic noteiktus darbus ostas akvatorijā;
- 2.18. bīstamās un piesārņojošās kravas – bīstamās un piesārņojošās kravas atbilstoši Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likumam un normatīvajiem aktiem par bīstamo un piesārņojošo kravu apriti ostās, kā arī tukši konteineri, kas iepriekš saturējuši bīstamās kravas;
- 2.19. maksimālā iegrimē – atļautā maksimālā kuģa iegrimē metros, ja ūdenslīmenis ir "0". Maksimālā iegrimē tiek mērīta Baltijas augstumu sistēmā BAS-77;
- 2.20. dziļums pie piestātnes – gultnes atzīme, kas tiek mērīta viena metra attālumā no piestātnes kordona līnijas;
- 2.21. piestātnes brīvā daļa – piestātnes daļa, kas ir paredzēta kuģa tauvošanai un ir brīva no jebkādiem šķēršļiem (piemēram, kuģiem, priekšmetiem, kas izvirzīti pār kordona līniju, citu kuģu tauvām);

2.22. padziļināšanas darbu kuģi – visu veidu kuģošanas līdzekļi un peldošas tehniskas ierīces, ko izmanto ostas akvatorijas padziļināšanas darbos;

2.23. Valsts robežsardzes struktūrvienība – par robežpārbaudes veikšanu Rīgas ostas robežšķērsošanas vietā atbildīgā Valsts robežsardzes struktūrvienība.

3. Brīvostas infrastruktūras apsaimniekošanu, navigācijas un tehnisko līdzekļu uzturēšanu, ledus laušanu, avārijas seku likvidēšanu, hidrogrāfiskos mērījumus, loču transfēru, loču pakalpojumu un navigācijas pakalpojumu nodrošināšanu ostā un ostas pievedceļos, kā arī padziļināšanas darbus veic brīvostas pārvalde pati vai ar juridiski patstāvīgu vienību, kuru tā kontrolē līdzīgi tam, kā tā kontrolē savas struktūrvienības.

4. Brīvostas pārvalde izpēta ostas pakalpojumu pieprasījumu un piedāvājumu un nodrošina ostas pakalpojumu kompleksu, slēdzot līgumus ar komersantiem, vai arī sniedz šos pakalpojumus pati vai ar juridiski patstāvīgu vienību, kuru tā kontrolē līdzīgi tam, kā tā kontrolē savas struktūrvienības, atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 15. februāra Regulai (ES) 2017/352, ar ko izveido ostas pakalpojumu sniegšanas sistēmu un kopīgos noteikumus par ostu finanšu pārredzamību.

5. Kuģu satiksmes operatīvo vadību un kuģošanas drošības kontroli brīvostā atbilstoši Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likumam, Likumam par ostām un kuģošanas drošību regulējošajiem normatīvajiem aktiem nodrošina ostas kapteinis.

6. Personai, kurai nav attiecīgas pilnvaras (licences), un juridiskām personām, kurām nav noslēgts līgums ar brīvostas pārvaldi, aizliegts veikt jebkāda veida darbību brīvostā, kā arī pildīt jebkurus ar ostas darbību saistītus pienākumus brīvostā.

2. Ostas zemes un akvatorijas robežas

7. Brīvostas teritorija ir sauszemes teritorijas daļa un iekšējo ūdeņu daļa atbilstoši Likumam par ostām. Brīvostas robežas atbilst normatīvajiem aktiem par brīvostas robežu noteikšanu.

8. Brīvostas vai tās daļas izmantošanu aizsardzības vajadzībām reglamentē normatīvie akti par ostu izmantošanu aizsardzības vajadzībām.

3. Ostas kapteinis

9. Ostas kapteinis ir brīvostas pārvaldes amatpersona, kas atbilstoši Likumam par ostām, Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likumam, citiem normatīvajiem aktiem, kas nosaka ostas kapteiņa kompetenci, un šiem noteikumiem organizē un kontrolē kuģu satiksmi ostā un ostas pievedceļos, veic kuģošanas drošības kontroles funkcijas attiecībā uz kuģu satiksmi ostā, ostas akvatorijā, kuģu ceļos, piestātnēs un termināļos.

10. Ostas kapteinis organizē un administrē Brīvostas kapteiņa dienesta darbību.

11. Ostas kapteiņa rīkojumi, kas saistīti ar kuģošanas drošības un cilvēku glābšanas pasākumiem ostas akvatorijā, tajā skaitā ar ziemas navigācijas kārtību ledus apstākļos, ir obligāti visiem kuģiem, organizācijām, komercsabiedrībām, kā arī citām juridiskajām un fiziskajām personām. Šajā nodaļā minēto rīkojumu apstrīdēšana vai pārsūdzēšana neaptur to izpildi.

12. Ostas kapteinim ir tiesības pieņemt operatīvus lēmumus ārkārtas situācijās attiecībā uz kuģi, ja ir radīti draudi kuģiem, cilvēkiem, videi, ostas iekārtai vai citam kuģim.

13. Ja ostā vai pieejā ostai ir noticis jūras negadījums, ostas kapteinis par to ziņo Nacionālo bruņoto spēku Jūras spēku Krasta apsardzei (turpmāk – Krasta apsardze), Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojam un valsts akciju sabiedrībai "Latvijas Jūras administrācija" (turpmāk – Latvijas Jūras administrācija), bet piesārņojuma gadījumā – arī Valsts vides dienestam un nekavējoties uzsāk negadījuma izmeklēšanai nepieciešamo liecību un dokumentu vākšanu.

14. Ostas kapteinis, pamatojoties uz brīvostas pārvaldes darbinieka vai citas personas sniegto informāciju, informē Latvijas Jūras administrācijas Kuģošanas drošības inspekciju par kuģi un tā apkalpi, ja ir aizdomas, ka kuģa tehniskais stāvoklis vai apkalpes darbības apdraud kuģošanas drošību vai apkārtējo vidi.

15. Kuģa aizturēšanu un tā atbrīvošanu ostas kapteinis veic saskaņā ar Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likumu, Jūras kodeksu un normatīvajiem aktiem par ostas valsts kontroles kārtību.

16. Ostas kapteinis var aizturēt kuģi uz laiku, kas nav ilgāks par 72 stundām vai trim darba dienām (atkarībā no tā, kurš termiņš pienāk vēlāk), ja kuģis ir iesaistīts jūras negadījumā, radījis bojājumus ostas īpašumam, radījis piesārņojumu vai citu Jūras kodeksā noteikto jūras prasību gadījumā, ar nosacījumu, ka nav iespējams operatīvi saņemt tiesas lēmumu par kuģa arestu.

4. Kuģu ceļi un dati par pietātnēm

17. Kuģu ceļu navigācijas tehniskie līdzekļi ostā atbilst Starptautiskās jūras navigācijas līdzekļu un bāku administrāciju asociācijas (IALA) noteiktajai sistēmai "A" reģionam.

18. Stacionāro navigācijas zīmju darbības raksturu un peldošo navigācijas tehnisko līdzekļu izvietojumu nosaka ostas kapteinis.

19. Navigācijas tehnisko līdzekļu darbību nodrošina komersanti, kuriem ir noslēgti līgumi ar brīvostas pārvaldi par komercdarbības veikšanu ostā.

20. Ostas kapteini ar ostas dziļummērījumu informāciju nodrošina brīvostas pārvalde pati vai ar juridiski patstāvīgu vienību, kuru tā kontrolē līdzīgi tam, kā tā kontrolē savas struktūrvienības.

21. Ostas kapteinis atbilstoši šo noteikumu 2. pielikumam nosaka maksimāli pieļaujamus kuģu gabarītus (kuģa iegrimi, garumu un platumu) ostas kuģu ceļos, atsevišķos ostas rajonos un pie pietātnēm, ņemot vērā ostas akvatorijas stāvokli (ūdens līmeni, straumes ātrumu, dziļumu u. c.), laikapstākļu prognozi un jebkuru citu informāciju par kuģošanas drošību, kā arī nosaka pietātņu specializāciju, ievērojot vietējās pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentus un vides aizsardzības prasības. Brīvostas pārvalde šajā punktā minēto informāciju publicē brīvostas tīmekļvietnē www.rop.lv.

22. Atkarībā no ūdens līmeņa svārstībām Daugavā vai kādu citu apstākļu dēļ ostas kapteinis ir tiesīgs noteikt kuģu pieļaujamus gabarītus, kas atšķiras no šo noteikumu 21. punktā minētajiem.

5. Kuģu satiksme ostas akvatorijā

5.1. Informācijas sniegšana par kuģu ienākšanu ostā un izešanu no tās

23. Ar kuģa ienākšanu ostā un izešanu no tās saistītās formalitātes un prasības pasažieru kuģu pasažieru reģistrācijai kārtoti atbilstoši normatīvajiem aktiem par ostu formalitātēm.

24. Brīvostas kapteiņa dienests kontrolē Starptautiskajā kravu loģistikas un ostu informācijas sistēmā (SKLOIS) esošās informācijas atbilstību normatīvajiem aktiem par ostu formalitātēm.
25. Kuģa kapteinis, kuģim ienākot ostā vai atstājot ostu un šķērsojot kuģu satiksmes vadības centra rajona robežu 10 jūras jūdžu rādiusā sektorā 270° – 020° no Daugavgrīvas bākas ($\varphi=57^{\circ}03'57$ N; $\lambda=024^{\circ}01'30$ E), ultraīsviļņu (turpmāk – UĪV) 9. vai 16. kanālā informē par to kuģu satiksmes vadības centru (izsaukuma signāls "Satiksme" jeb "Riga Traffic").
26. Ja nepieciešams, ostas kapteinis ir tiesīgs pieprasīt kuģa aģentam iesniegt starptautiskajos normatīvajos aktos vai kuģa karoga valsts normatīvajos aktos paredzētos dokumentus.
27. Kuģim ir atļauts ienākt ostā vai iziet no ostas tikai pēc tam, kad Starptautiskajā kravu loģistikas un ostu informācijas sistēmā (SKLOIS) attiecīgās kontroles iestādes ir izdarījušas atzīmi par šādas atļaujas došanu. Ja kuģis ir atbrīvots no pienākuma izmantot Starptautisko kravu loģistikas un ostu informācijas sistēmu (SKLOIS) atbilstoši normatīvajiem aktiem par ostu formalitātēm, šādu atļauju dod kuģu satiksmes vadības centrs, saskaņojot to ar kontroles iestādēm.
28. Lai kuģis izietu no ostas kuģa gaitas izmēģinājuma braucienā, kuģu satiksmes vadības centrā iesniedzami šādi dokumenti:
- 28.1. kuģa aģenta vai kapteiņa pieteikums;
- 28.2. kuģu klasifikācijas sabiedrības vai Latvijas Jūras administrācijas Kuģošanas drošības inspekcijas atļauja izmēģinājuma braucienam;
- 28.3. apkalpes saraksts atbilstoši apliecībai par kuģa apkalpes minimālo sastāvu;
- 28.4. remontuzņēmuma darbinieku un speciālistu saraksts.
29. Kuģis var iziet jūrā, nekārtojot ar kuģa iziešanu no ostas saistītās formalitātes un iesniedzot vai paziņojot kuģu satiksmes vadības centram un Valsts robežsardzes struktūrvienībai tikai uz kuģa esošās apkalpes un pasažieru sarakstus, ja nepieciešams sniegt palīdzību avarējušiem kuģiem, piedalīties cilvēku meklēšanas un glābšanas operācijās, kā arī pēc ostas kapteiņa rīkojuma kritisku apstākļu dēļ.
30. Ja kuģis izgājis no ostas bez kuģu satiksmes vadības centra atļaujas, par to tiek ziņots Krasta apsardzei. Krasta apsardze normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic pasākumus, lai kuģi aizturētu un nodrošinātu tā atgriešanos ostā.
31. Aizliegts ienākt ostā un atstāt ostu naftas tankkuģiem, ar kuriem pārvadā vairāk nekā 2000 tonnu naftas lejampkravas, ja tiem nav 1992. gada Starptautiskajā konvencijā par civilo atbildību par naftas piesārņojuma radītajiem zaudējumiem noteiktā sertifikāta, kas apliecina, ka kuģim ir spēkā esoša apdrošināšana vai citāds finansiālais nodrošinājums saskaņā ar šīs konvencijas noteikumiem, kā arī jebkuram kuģim ar bruto tilpību 1000 un lielāku, ja tiem nav apdrošināšanas vai cita finansiālā nodrošinājuma sertifikāta par civilo atbildību par bunkura degvielas piesārņojuma radīto kaitējumu vai zaudējumiem, kā to nosaka 2001. gada Starptautiskā konvencija par civilo atbildību par bunkura degvielas piesārņojuma radīto kaitējumu.

5.2. Sakari ostā

32. Ostas flotes tankkuģi (bunkurētāji), kuru bruto tilpība ir lielāka par 150, ir aprīkoti ar A klases automātisko identifikācijas sistēmu (AIS).